

Шаҳодат ва унинг шартлари

Алҳамдулиллааҳи Роббил аламин, вас-солату вас-саламу аъла ашрафил анбияи вал-мурсаин, ва баъд:

Кириш

Жаннат ва дўзах орасини, куфр ва иймон ўртасини, мусулмон ва кофир орасини ажратиб турадиган калиманинг, яъни Шаҳодатнинг шартлари билан танишиб чиқамиз.

Ислому асоси шуки Аллоҳ бу ягона Роб, йўқ нарсадан бор қилувчи - Ал-Холик, ҳамда Аллоҳдан ўзга ибодатга ҳақли зот йўқ ва У гўзал Исм, комил Сифатларида ҳам ягонадир. Аллоҳ энг ҳикматли Зот, энг адолатли Зот. У сизу бизни Унгагина ибодат қилиш учун яратди, бизни ҳидоятсиз ўз ҳолимизга ташлаб қўймади. Балким бизга Расулларни ҳидоятга даъват қилиш учун юборди ва Расуллар даъват қилган хабар бу фақат Аллоҳгагина ибодат қилишдир.

Аллоҳ таоло айтадики:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّغُوتَ

“Аниқки, Биз: “(Ягона) Аллоҳга ибодат қилинлар ва Тоғут (барча ёлгон илоҳлар ва ҳоказо, яъни Аллоҳдан ўзгага ибодат қилманг)дан йироқ бўлинглар”, (деган ваҳий билан) ҳар бир Умматга расул (пайғамбар) юборганмиз” (Наҳл: 36).

Мана шу нарса барча расуллар хабари бўлган: Нух, Иброҳим, Мусо, Исо ва Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам. Аллоҳдан бўлган энг охирги ваҳийда инсонлар “Ла илаҳа иллаллоҳ Муҳаммадур расулаллоҳ” – “Аллоҳдан ўзга ибодатга ҳақли зот йўқ ва Муҳаммад Унинг элчиси” эканлигига гувоҳлик беришга чақирилганлар. Мана шу шаҳодат, Жаннатга калитдир. Аммо барча калитларнинг тишчалари бўлади. Кимки калитнинг тўғри тишлари билан эшикни очса у эшик очилади. Хўш шу калиманинг “тўғри тишлари” ёки шартлари нима?

Булар, яъни Шаҳодат шартлари қуйидагилардир:

1. Илм

Аллоҳ ҳақидаги илм (Аллоҳ Ким? Унинг Сифатлари нима?). Инсон учун фойдали илм, бу уни Аллоҳдан ўзгага ибодат қилинувчи барча нарсалардан бутунлай йироқ бўлишга ўргатувчи илмдир. Аллоҳ таоло айтадики:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَسْتَغْفِرْ لِدُنْيَاكَ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ

وَمَثَلَكُمْ

“Бас, (эй, Муҳаммад) Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ эканини билинг ва ўз гуноҳингиз учун ҳамда мўмин ва мўминалар (нинг гуноҳлари) учун мағфират сўранг! Аллоҳ сизларнинг (бу дунёдаги) кезадиган жойларингизни ҳам, (охиратда) борадиган жойларингизни ҳам билур” (Муҳаммад: 19).

Демак, ушбу оятда илм калом ва амалдан оддин келмоқда. Ҳамда Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганларки: **“Кимки “Ла илаҳа иллаллоҳ (Аллоҳдан ўзга ибодатга ҳақли зот йўқ) эканлигини тўлиқ ва аниқ билиб вафот этса Жаннатга киради!”** (Саҳиҳ Муслим).

2. Яқийн

Бу шаҳодат унинг маъноси ҳақида ҳеч қандай шубҳага эга бўлмасдан гувоҳлик берилиши керак. Аллоҳ таоло айтадики:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي

سَبِيلِ اللَّهِ

“Ҳақиқий мўминлар фақат Аллоҳ ва Унинг Пайғамбарига иймон келтириб, сўнгра (ҳеч қандай) шак-шубҳа қилмаган ва молу жонлари билан Аллоҳ йўлида курашган зотлардир” (Хужурот: 15).

Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: *“Мен гувоҳлик бераманки, Аллоҳдан ўзга ибодатга ҳақли Зот Йўқ ва Мен Унинг Расулиман. Аллоҳнинг бандаси шу калимага ҳеч қандай шубҳага эга бўлмасдан Уни (Аллоҳни қиёматда) олдида турса Жаннатга киради”* (Саҳиҳ Муслим).

3. Ихлос

Исломга киришдан, унга амал қилишдан мақсад фақатгина Аллоҳ учун бўлиши лозим. Ният фақатгина Аллоҳнинг Юзини истаб, Ундан кўрқиб, умид ҳамда муҳаббат билан амал қилиши талаб қилинади. Аллоҳ таоло айтадики:

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

“Айтинг: “Мен Аллоҳга динни Унга холис қилган ҳолда ибодат қилишга буюрилганман” (Зумар: 11).

Шаҳодатга гувоҳлик берган банда фақатгина Аллоҳ учун қилишини унутмаслиги зарур. Ихлослик, бу Ширкнинг аксидир. Кимки Аллоҳдан ўзга учун қилса, демак у ширк ҳисобланади. Кимки шаҳодатга бирор мол-дунё учун, ёки шунга ўхшаш сабаб билан гувоҳлик берса, у ҳолда унинг гувоҳлиги қабул бўлмайди. Аллоҳ таоло айтадики:

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي

“Айтинг: “Мен фақат Аллоҳга, динимни Унга холис қилган ҳолда ибодат қилурман” (Зумар: 14).

Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: *“Аллоҳ фақатгина Унинг Юзини истаб (излаб) “Ла илаҳа иллаллоҳ деган банда учун Дўзахни ҳаром қилди”* (Саҳиҳ Бухорий ва Муслим).

4. Сидқ

Содиқлик шаҳодат калимасини янада тўғрироқ тушунишга йўл очади. Содиқлик бандани Аллоҳ ҳақидаги Илмни излашга ҳаракатини янада кучлироқ қилади. Мунофиқлар шаҳодатни айтишади, аммо улар қалбларида шаҳодатни рад қилишларини яширишади. Аллоҳ таоло улар ҳақида айтадики:

يَقُولُونَ بِالسِّنْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ

“Улар дилларида бўлмаган нарсани (ёлғонни) тиллари билан айтурлар” (Фатҳ: 11).

Қалб бу ҳудди подшоҳ кабидир, тил эса шоҳнинг аскарлари кабидир.

Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: *“Баданда (жасадда) шундай бир қисм бор-ки агар у тўғри (соғ) бўлса, бутун бадан (жасад) тўғри (соғ) бўлади, агар у бузилса (касал бўлса), бутун бадан (жасад) ҳам бузилади (касал бўлади). У нарса Қалбдир”* (Саҳиҳ Бухорий ва Муслим).

Агар қалбни Аллоҳга бўлган муҳаббат, ҳақиқат тўлдирса, у ҳолда у қалбни содиқлик, тўғри сўзлик ҳам тўлдиради. Аммо, агар шаҳват қалбни тўлдирса, у ҳолда у қалбда бузғунчиликка, мунофиқликка йўл очилади ва натижада инсон қалбида бўлмаган нарсани айтадиган бўлиб қолади.

Соф, тоза қалб қуйидаги нарсалардан покдир:

- а) ширк;
- б) кибр;
- с) ҳасад;
- д) дунёга муҳаббат;
- е) ҳоким бўлишга шошилиш;
- ф) шаҳват;
- г) бидъат.

Мана шу нарсалардан пок қалбга Шаҳодат калимаси ва унинг ҳақиқий маъноси киради. Бундай қалб Қуръонда “Ал Қалб Ас Салийм” деб айтилган. Аллоҳ таоло айтадики:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

“У кунда на мол-дунё ва на фарзандлар фойда бермас, Фақат Аллоҳ ҳузурига соғлом дил (қалб) билан келган кишиларгагина (фойда берур)” (Шуъаро: 88-89).

“У кун” дан мурод Қиёмат кунидир. Аллоҳ барчамизга мана шундай қалбни насиб қилсин.

5. Муҳаббат

Бу шарт қуйидаги 3 нарсани ўз ичига олади:

- 1) Аллоҳ ва Унинг Расули соллаллоҳу алайҳи ва салламни бошқа барчадан яхшироқ кўриш;
- 2) Аллоҳ ва Унинг Расули соллаллоҳу алайҳи ва саллам яхши кўрган нарсани яхши кўришлик;
- 3) Аллоҳ ва Унинг Расули соллаллоҳу алайҳи ва саллам ёмон кўрган нарсани ёмон кўришлик.

Аллоҳ ва Унинг Расули соллаллоҳу алайҳи ва салламга бўлган ҳақиқий муҳаббат дегани бу уларнинг буйруқларини бажаришлиқдир. Бу нарса бидъат ва бидъат аҳлига эргашишликни инкор қилади. Исломдан деб кўп нарсаларни динга тўқиб киритилган нарсалар (бидъатлар) ва бидъат аҳлининг амаллари Аллоҳ ва Унинг Расули соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўргатган Исломга зиддир. Исломдан деб неча-неча хил йўлларни очиб, айниқса Аллоҳ ҳақидаги ақидани бутунлай ўзгаритиб юборишлари ачинарлик ҳолдир. Ўшаларнинг баъзилари ўша йўлларнинг бошлиқларини, ҳаттоки Аллоҳдан ҳам устун қўйишади. Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламдан ҳам устун қўйишади.

Аллоҳ таоло айтадики:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ

وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١١٥﴾

“Одамлар орасида шундай кимсалар борки, улар Аллоҳдан ўзга (сохта маъбуда)ларни Унга тенг билиб, Аллоҳни севгандек уларни севадилар. Иймон келтирганларнинг Аллоҳга бўлган муҳаббатлари эса (уларникидан) кучлироқдир. Золимлар (қиёматда) азобни кўрганларида бутун куч-қудрат Аллоҳга хос эканини ва Аллоҳнинг азоби (ўта) қаттиқлигини билсалар эди!” (Бақара: 165).

Аллоҳ ва Унинг дини Исломига бўлган муҳаббат Аллоҳ ҳақидаги Илмига ҳамда Унинг Гўзал Исми ва Комил Сифатларига ҳам боғлиқдир. Инсонда Аллоҳ ҳақидаги илм қанчалик ошса, унда Аллоҳга бўлган муҳаббат ва тақво ҳам шунчалик ошади. Мўмин кишининг Аллоҳни кўришга иштиёқи ошади. Шу нарса унинг бу дунёдаги мақсади бўлиб қолади, ҳамда бу дунёга бўлган қизиқиши пасайиб боради. Бундай мўмин банда ҳеч кимни ўзининг тутган йўлига тўсқинлик қилишига йўл қўймайди, чунки у аниқ биладики, Аллоҳ барча ҳолатларга ҳидоят берган, у шуни билишга интилади ва амал қилади. Ҳар бир босган қадамида “Қани бу босган қадамимга Аллоҳдан бўлган кўрсатма қандай экан, бу қадамни қандай босишим керак экан...” ва ҳоказолар дейди. Натижада унинг бутун амали, ҳаёт йўли Аллоҳ таолонинг ваҳий қилган ва Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам кўрсатган йўлга эргашиш бўлиб қолади. Мана шу нарса унга бу дунё ва Қиёматда қувонч, бахт келтиради.

6. Инқияд (Бўйсунуш)

Бу Шаҳодат Аллоҳ ва Унинг Расули соллаллоҳу алайҳи ва салламга бўйсунуш билан тўлади. Ҳамда банданинг Аллоҳ ҳаром қилган нарсалардан йироқ бўлиши ҳам шу шартга киради. Аллоҳ таоло айтадики:

﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴾

“Ким чиройли амал қилгучи бўлган ҳолида ўзини Аллоҳга топширса, бас у муштаҳкам халқани ушлабди. Барча ишлар охир-оқибатда ёлғиз Аллоҳга борур” (Луқмон: 22).

Баъзилар Аллоҳнинг қонуни айтилганда, эриниб, худди қийналгандек амал қилишади. Бу эса хатодир! Чунки бу тўлиқ бўйсунуш бўлмайди. Аллоҳ таоло айтадики:

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا مُّبِينًا ﴾

﴿ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا مُّبِينًا ﴾

“Аллоҳ ва Унинг пайғамбари бир ишни ҳукм қилганда - ҳеч бир мўмин ва мўминага (уни бажариш ёки бажармаслик) ишларида ихтиёр бўлиши мумкин эмасдир. Кимки Аллоҳ ва Унинг пайғамбарига итоатсизлик қилса, бас, у аниқ заллат билан йўлдан озибди” (Аҳзоб: 36).

Аллоҳ ва Унинг Расули соллаллоҳу алайҳи ва саллам буюрганларини бажариш ёки бажармаслик ҳақида савол ҳам бўлиши мумкин эмас. Чунки у нарса Аллоҳдан ваҳийдир. Аллоҳдан бўлган ваҳий банда учун фойдали, зарарли эмас. Демак, инсон Исломига ўзининг фойдаси учун тўлиқ бўйсунуши лозим.

7. Қабул

Кўпчилик, ҳаттоки кофирлар ҳам Исломи энг тўғри дин эканлигини тан олишади, билишади. Аммо бу нарса уларга токи холислик билан қабул этмагунларича фойда бермайди. Қалбларини кибрдан поклаб қабул қилишсагина фойда беради. Кибр дегани бу ҳақиқатни билиб туриб қабул этмаслиқдир. Аллоҳ таоло айтадики:

﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴾

“Чунки, уларга: “Аллоҳдан ўзга ибодатга ҳақли зот йўқ”, дейилганда, кибрланган эдилар” (Саффот: 35).

Мусулмон шуни билиши керакки, бу шаҳодат калимаси кўр-кўрона эргашишликка қарши туради. Бу шаҳодат калимаси мусулмонни Исломи унга ҳақиқий, тўғри эргашганлардек ту-

шуниб, амал қилишга чақиради. Ва бу ҳақиқий, тўғри эргашганлар Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам, унинг саҳобалари ва уларга Қиёматгача яхшиликда эргашганлардир.

Шаҳодатнинг 2-қисми “Муҳаммадур Расулуллоҳ”нинг шартлари

Муҳаммадур Расулуллоҳ - Муҳаммад Аллоҳнинг Расули, Элчиси - деганидир. Бу Шаҳодат Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг Аллоҳнинг охириги Расули эканлигига иймондир.

Бу калиманинг шартлари қуйидагилар:

1-шарт. Аллоҳ таоло Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳақида нима айтган бўлса, унинг ҳақиқатлига шак-шубҳа йўқдир.

Аллоҳ таоло Қуръонда айтадики:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ

رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

“(Эй инсонлар), ахир сизларга ўзларингиздан бўлган, сизларнинг кулфат-машаққат чекишингиздан қийналувчи, сизларнинг (тўғри йўл - ҳақ динга келишингизга) ҳарис - ташна бўлган ва барча мўминларга марҳаматли, меҳрибон бўлган бир пайғамбар келдику!” (Тавба: 128).

Аллоҳ таоло яна айтадики:

يَأَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ ۖ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ﴿٤٦﴾

“Эй пайғамбар, дарҳақиқат Биз сизни (қиёмат кунда барча умматлар устида) гувоҳлик бергувчи, (мўминларга жаннат ҳақида) хушхабар элтгувчи ва (кофирларни дўзах азобидан) огоҳлантиргувчи, ҳамда Аллоҳнинг изни-иродаси билан У зотга (яъни Унинг динига) даъват қилгувчи ва (Ҳақ йўлини кўрсатувчи) нурли чироқ қилиб юборгандирмиз” (Аҳзоб: 45-46).

Бу оятлардан кўринадики, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам инсонларни ҳидоятга эришишларини жуда ҳам хоҳлаганлар, уларнинг Аллоҳга холисона тавба қилишларига умид қилганлар ва Аллоҳдан мўминларни мағфират қилишини сўраганлар. Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам инсонларни Аллоҳгагина ибодат қилишга даъват қилганлар ва ширқдан қайтишга буюрганлар. Аллоҳнинг юборган ҳаёт йўли (Қуръон)га ўзлари амалий равишда ҳам кўрсатиб динни мукамал қилиб кетганлар. Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам Жаннатга олиб борадиган барча йўл-йўриқлар ҳамда Дўзахдан қайтарадиган барча йўллар ҳақида бизларга хабар қилганлар.

Демак, Жаннатга йўл жуда аниқ ва мўмин бандалар бу йўлга эргашишади. Дўзахга йўл ҳам аниқ, мўминлар бу йўлдан ўзларини йироқ қиладилар.

Аллоҳ таоло айтадики:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُهُ وَاحِدٌ ۖ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ ۖ فَلْيَعْمَلْ

عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ أَحَدًا ﴿١٦﴾

“(Эй Муҳаммад, уларга) айтинг: “Ҳеч шак-шубҳа йўқки, мен ҳам сизлар каби бир одамдирман. Менга Тангрингиз ёлғиз Аллоҳнинг Ўзи экани ваҳий этилмоқда. Бас, ким Парвардигорига рўбарў бўлишидан умидвор бўлса, у ҳолда яхши амал қилсин ва Парварди-

горига бандалик қилишда бирон кимсани (унга) шерик қилмасин! (Яъни, қиладиган барча амалларини ёлғиз Аллоҳ учун қилсин)” (Каҳф: 110).

Ва яна Аллоҳ таоло айтадики:

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكٰفِرُونَ إِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

“Бу одамлар учун ўзларидан бўлган бир кишига (яъни, Муҳаммад алайҳиссаломга, кофир) кимсаларни (Аллоҳнинг азобидан) огоҳлантиринг, иймон келтирган зотларга эса улар учун Парвардигорлари ҳузурда азалий рост мартаба борлиги ҳақида хушxabар етказинг, деб ваҳий юборганимиз қизиқ туюлдимми?! Кофирлар: “Дарҳақиқат, бу (яъни, Муҳаммад) зўр сеҳргардир”, дедилар” (Юнус: 2).

Ва яна Аллоҳ таоло айтадики:

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتَ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْتَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

“Айтинг (эй Муҳаммад): Мен ўзим учун ҳам на фойда ва на зиён етказишга қодир эмасман. Магар Аллоҳнинг хоҳлаганигина бўлур. Агар ғайбни билганимда эди, яхши амалларни кўпайтирган бўлур эдим ва менга бирон зиён етмаган бўлур эди. Мен фақат иймон келтирадиган қавм учун (дўзах азобидан) огоҳлантиргувчи ва (Жаннат неъматлари ҳақида) хушxabар бергувчиман, холос” (Аъроф: 188).

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам шундай деб марҳамат қилдилар: “Мени Насронийлар Марямнинг ўглини (Ийсо алайҳиссаломни Аллоҳга шарик қилишга олиб борадиган ҳаддан ташқари) мақтагандек мақтаманглар! Дарҳақиқат, мен (Аллоҳнинг) қулидурман, шунинг учун мени Аллоҳнинг қули ва Расули деб чақиринглар” (Имом Бухорий ривоятлари).

2-шарт. Аллоҳга Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўргатганларидек ибодат қилишимиз лозим. Аллоҳ таоло бизларни Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламга эргашишга буюрди. Аллоҳ таоло айтадики:

وَمَا ءَاتٰكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

“Пайғамбар ўзи сизларга ато этган нарсани олинглар, у зот сизларни қайтарган нарсадан қайтинглар ва Аллоҳдан қўрқинглар! Албатта Аллоҳнинг жазоси қаттиқдир!” (Ҳашр: 7).

Ва яна Аллоҳ таоло айтадики:

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٠﴾

“Кимки пайғамбарга итоат этса, демак, Аллоҳга итоат этибди. Кимки юз ўгирса (бунинг сизга зарари йўқдир)” (Нисо: 80).

Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг буйруқлари, кўрсатмалари, рози бўлганлари ҳамда қилса яхши деб маслаҳат берганлари - барчаси Суннат дейилади. Суннат яна Исломни тўғри тушуниш маъносида ҳам ишлатилади. Яъни, Исломни Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам ва унинг саҳобалари каби тушунишлик ҳам Суннат дейилади. Суннат ҳам бу Аллоҳдан юборилган ваҳийга киради, чунки Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўз хоҳишлари

бўйича гапирмаганлар, балки барча айтганлари, кўрсатмалари Аллоҳдан ваҳийдир. Аллоҳ таоло Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳақларида айтадики:

﴿ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۗ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۗ ﴾

“Ва у ўз ҳавойи-хоҳиши билан сўзламас. У фақат (Аллоҳ томонидан пайғамбарга) ваҳий қилинаётган (туширилаётган) бир ваҳийдир” (Нажм: 3-4).

Демак, мусулмоннинг Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам йўллари бўйича ҳукм қилишлари ҳақида сўроқ ҳам бўлиши мумкин эмас. Аллоҳ таоло айтадики:

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾

﴿ قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾

“Йўқ, Парвардигорингизга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича ва кейин сиз чиқарган ҳукмдан дилларида ҳеч қандай танглик топмай, тўла таслим бўлмагунларича-бўйинсунмагунларича зинҳор мўмин бўла олмайдилар” (Нисо: 65).

Бу ерда “сизни” дан мурод Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам кўзда тутилган.

Ва яна Аллоҳ таоло айтадики:

﴿ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ۗ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ

﴿ مِنْكُمْ لَوْ آذًا ۗ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ ۗ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾

“(Эй мўминлар), пайғамбарни чақиритишни ўрталарингизда бир-бирларингизни чақиритиш каби қилмангизлар (яъни у зотни ҳурмат-эҳтиром билан “эй Аллоҳнинг пайғамбари”, деб чақиритинглар). Сизлардан беркинган ҳолларида (пайғамбар ҳузуридан) суғурилиб чиқиб кетадиган кимсаларни Аллоҳ яхши билур. (Пайғамбарнинг) амрига хилоф иш қиладиган кимсалар ўзларига бирон фитна-кулфат етиб қолишидан ёки аламли азоб етиб қолишидан ҳазир бўлсинлар!” (Нур: 63).

Ва Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганларки: “Ман амила амалан лайса ʼалайҳи амруна фа ҳува рад” – “Кимки биз қилмаган ишни қилса у мардуддир”, яъни қабул қилинмайди, рад этилади.

Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам суннатлари ҳимоялангандир, чунки Аллоҳ таоло Исломни ҳимоя қилишга ваъда берган.

Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламга тўлиқ эргашиш бу Аллоҳга муҳаббатни ҳам билдиради ва шу шаҳодатнинг 2-қисмини ўзида мужассамлаштиради. Аллоҳ таоло айтадики:

﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾

“Айтинг (эй Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам): “Агар Аллоҳни севсангиз, менга эргашинглар. Шунда Аллоҳ сизларни севади ва гуноҳларингизни мағфират қилади. Аллоҳ (гуноҳларни) мағфират қилгувчи, меҳрибондир” (Оли Имрон: 31).

Демак, кимки Аллоҳни ҳақиқатдан сева, у ҳолда Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламга эргашиши шарт экан. Мусулмон банда Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам қил деб буюрганларини қилади ва қилма деб қайтарганларидан қайтади.